

УЛЬТРАЗВУКОВИЙ ОКТАНОМЕТРА

Вінницький національний технічний університет;

Анотація

Запропоновано метод визначення кількісного октанового числа в бензині, яке дозволило оцінити визначення октанового числа всіх рівнях - від заводів-виготовлювачів до збутових і інспектуючих організацій.

Ключові слова: бензин, октанове число, ультразвук, паливо, частота, імпульс.

Abstract

The method of determination of the quantitative octane number in gasoline was proposed, which made it possible to estimate the determination of the octane number at all levels.

Keywords: gasoline, octane number, ultrasound, fuel, frequency, pulse.

Вступ

У сучасних автомобілях, оснащених електричною системою подачі і розпилення бензину з комп'ютерним блоком управління подачі бензину, октанове число бензину є одним з задають параметрів для штатної роботи блоку управління. У разі невідповідності октанового числа стандартному двигун не може працювати в оптимальному режимі, порушується управління уприскуванням палива аж до аварійної втрати потужності. Наявність приладу контролю якості палива, дуже бажано як для водія, так і при сервісному обслуговуванні.[1]

В умовах конкуренції, що посилюється на ринку палива все більше значення набуває контроль якості продукції нафто- і газопереробки. Здійснення його на всіх рівнях - від заводів-виготовлювачів до збутових і інспектуючих організацій - є непорушною умовою безперебійної роботи автомобільного і авіаційного транспорту, сільськогосподарської техніки і т. д. Одним з найважливіших ланок в цьому ланцюжку є моніторинг характеристик палива.

Результати дослідження

Основними показниками якості палив є детонаційна стійкість (Октанове число бензинів і цетанове число дизельних палив), щільність, питомий вміст сірки, свинцю та інших канцерогенних речовин. Детонаційна стійкість палив визначає їх ефективне згорання, безпосередньо пов'язана з експлуатаційними та екологічними характеристиками транспортних засобів.

Для створення малогабаритного і дешевого приладу оперативного контролю якості палива можна скористатися ультразвуковим методом визначення октанового числа бензину [2], в основі якого лежить вимірювання швидкості поширення ультразвуку в бензині.

Структурна схема засобу вимірювання октанового числа показана на рис. 1. Принцип роботи схеми полягає в наступному: На виході генератора одиночного імпульсу формується імпульс (1), який передавач переносить на резонансну частоту випромінювача ультразвуку (2).

На протилежному боці бензобака ультразвукової приймач приймає цей імпульс (3), а селективний детектор перетворює його в імпульс постійного струму (4), затриманий щодо імпульсу (1) на час поширення ультразвуку в бензині.

$$\Delta t = L / V$$

де L - відстань між випромінювачем і приймачем ультразвуку; V - швидкість поширення ультразвуку в уже згаданому бензині. За фронтами випромінюваного і прийнятого імпульсів формується імпульс (5), тривалість якого дорівнює Δt .[3]

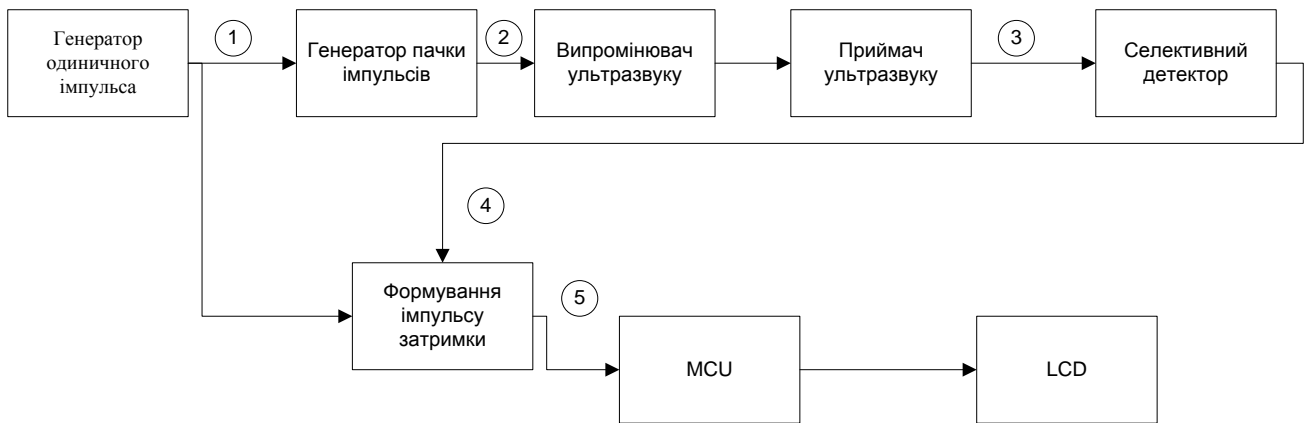

Рисунок 1 – Структурна схема засобу вимірювання октанового числа

Для вимірювання тривалості імпульсу заповнюють наступними з відомим періодом рахунковими імпульсами і підраховують їх число. Потім це число порівнюють з еталонними константами для різних марок бензину, і за результатами порівняння, які видає на світлодіодний індикатор, роблять висновок про марку і якості бензину. Часові діаграми представлені на рис. 2.

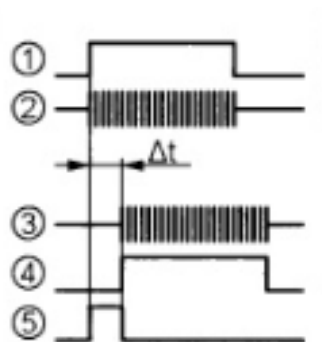

Рисунок 2 – Часові діаграми

Висновки

Встановлено, що запропонований підхід дозволяє підвищити загальну точність визначення октанового числа в бензині.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. An International Historic Mechanical Engineering Landmark. The Waukesha CFR Fuel Research Engine // Dresser Industries Inc. – Bulletin No 1163.– June, 1980.
2. Розробка ультразвукового методу та засобів автоматизованого контролю щільності нафтопродуктів: Автореферат дисертацій / Н. В. Шаверин. - Томск, 2003.
3. Пат. № 2100803 RU, опубл. 27.12.1997, МПК7 G 01 N 27/32. Способ и устройство для определения октановых чисел автомобильных бензинов / Шатохин В.Н., Чечкенов И.В. и др.

Клезь Андрій Сергійович— студент групи МІТ-146, факультет комп'ютерних систем та автоматики, Вінницький національний технічний університет, Вінниця, e-mail: Ivanov@sens.ua

Науковий керівник: **Возняк Олександр Миколайович** — кандидат техн. наук, доцент кафедри метрології та промислової автоматики, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця

Klez Andriy S. — Department of Computer Systems and Automation, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia

Supervisor: **Wozniak Alexander M.** — candidate of technical sciences, Lecturer of the Department of Metrology and Industrial Automation, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia.